

Mosjøen skole

"Vi får til det vi vil!"

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 26.10.2015

Mosjøen skole og SFO

Vefsn kommune ligger på Helgeland, sør i Nordland fylke. Kommunen har et areal på 1894 km². Det er 33 mil til Bodø, 39 mil til Trondheim og 10 mil til svenskegrensen. Det er ca. 13 300 innbyggere i Vefsn kommune.

Mosjøen skole ligger i sentrum av byen og er en del av Mosjøen oppvekstsenter, som består av to skoler og en barnehage. På Mosjøen skole går det ca. 305 elever fordelt på 1.-7. trinn, hvorav 159 går på småtrinnet. Skolen er mottaksskole for minoritetsspråklige elever.

Våren 2013 gikk det 125 barn på Mosjøen SFO, om lag 60 hadde hel plass. 12 elever hadde minoritetsbakgrunn. Flere barn hadde behov for særskilt tilrettelegging.

Mosjøen SFO har 13 SFO-ansatte inkludert SFO-leder, som har førskoleutdanning. To av de ansatte er barne- og ungdomsarbeidere, en har høyskoleutdanning innen kunst og håndverk, en er helsefagarbeider, og resten er assistenter hvorav flere har mange års arbeidserfaring, og noen er i ferd med å ta fagbrev.

Casebeskrivelse

I caset fra Mosjøen skole beskriver vi kvalitetsfaktorene:

- sammenheng og samarbeid mellom skole og SFO
 - dialog med foreldre
 - innholdet i SFO
-

Casebeskrivelsen er basert på materiale oversendt fra SFO-leder og telefonintervju våren 2013.

1. Kvalitetsfaktor: Sammenheng og samarbeid mellom skole og SFO

1.1 Felles mål og strategier for oppvekstsektoren i Vefsn kommune

Vefsn kommune har utarbeidet en felles strategiplan for oppvekstsektoren for perioden 2009-2014. Planen er utarbeidet gjennom en prosess der ledere fra barnehage, skole og SFO sammen har kommet fram til felles mål og strategier. Ved siden av felles strategiplan for oppvekstsektoren i Vefsn, har kommunen utarbeidet en rammeplan for skolefritidsordningen.

Satsingsområdene ved Mosjøen SFO gjenspeiler målene i kommunens planer. I årsplanen for 2012-2013 konkretiserer Mosjøen SFO hvordan de forstår disse målene og strategiene.

Overordnet mål for oppvekst er at det skal være god kvalitet i lek, læring, utvikling og aktivitet i et inkluderende og mangfoldig lokalsamfunn. Det er tre satsingsområder for oppvekstsektoren: grunnleggende ferdigheter, medvirkning og medansvar samt mestring i læring.

Det er også utarbeidet felles handlings- og virksomhetsplan og kompetanseutviklingsplan for Mosjøen oppvekstsenter.

1.2 Felles visjon og verdigrunnlag for Mosjøen oppvekstsenter

Ved Mosjøen SFO vektlegger de at de voksnes kunnskap om relasjoner og relasjonsbygging er sentral for å gi ungene trygghet på SFO. De voksne må ha kunnskap om hvor viktig det er å møte ungene, vise tillit og se seg selv som viktige rollemodeller. Å ha kunnskap om voksenrollen innebærer å kunne gi trygghet og sette grenser. Dette mener Mosjøen SFO har betydning for kvaliteten på tilbudet. Mosjøen SFO er inspirert av LØFT-metodikken, løsningsfokusert tilnæringsmåte. I samhandlingen med ungene jobber de med å ha fokus på det positive hos hvert enkelt barn.

Mosjøen oppvekstsenter har vært gjennom en omfattende prosess for å utvikle en felles visjon og verdigrunnlag som skal prege alle voksne. Prosessen har involvert ledere og ansatte i oppvekstsektoren, foreldre og barna.

Visjonen til Mosjøen oppvekstsenter er: *Vi får til det vi vil!* Verdigrunnlaget er basert på trygghet, glede, respekt og nysgjerrighet. Verdiene inngår som del av skolens og SFOs pedagogiske plattform.

Mosjøen SFO opplever at det å ha en felles visjon, preger virksomheten. Den er synlig i alle dokumenter og sitter i ryggmargen hos de ansatte. Når de møter litt motgang, så strekker de ryggen og sier: Vi får til det vi vil!

Mosjøen SFO har konkretisert hvordan verdigrunnlaget skal gjenspeile seg i SFO-hverdagen:

Verdigrunnlag på Mosjøen SFO

Trygghet:

Alle barn på SFO skal føle trygghet gjennom tydelige voksne i et strukturert miljø. Dette innebærer at personalet har en klar kommunikasjon oss i mellom, og være enige om felles regler. Alle barna skal være sikre på at de blir sett, dette innebærer at alle voksne må bruke tid på å bli godt kjent med hvert enkelt barn. Vi må ha tydelige rammer som barna lærer å kjenne og det skal være forutsigbarhet i hverdagssituasjonene. Barna skal oppleve at de kjenner både lokalene og de voksne og hva SFO er.

Glede:

Alle barn i SFO skal oppleve glede gjennom tilpassa opplæring, mestring og vurdering. Dette innebærer at det er positive voksne som jobber på SFO. Det er vårt ansvar å skape de positive situasjonene. Vi skal tilpasse aktivitetene til alder, funksjonsnivå og mestringsnivå. For at barna skal oppleve glede, må de få tilrettelagte aktiviteter som de mestrer. Vi skal også legge opp til et variert aktivitetstilbud og ha en progresjon i forhold til alder. Det vil si at vi legger opp til ulike aktiviteter etter hvert som barna blir eldre. Det er veldig viktig at barna får være delaktige i deres egen fritid på SFO. Vi legger vekt på barnas medvirkning.

Respekt:

Alle barn i SFO skal oppleve respekt gjennom å være inkludert og akseptert i hverdagen. Dette innebærer vi skal jobbe for at alle skal vise toleranse overfor hverandre uansett kjønn, utseende, hudfarge, kultur, språk, funksjonsnivå og lignende. Barna skal lære seg å ha respekt for hverandres egenart. Dette gjør vi ved å bli kjent med hverandre. Den beste måten barn lærer seg å bli kjent med hverandre på er gjennom leken og samtale. Vi voksne bidrar å tilrettelegge for allsidig lek, hvor alle kan delta ut fra sine forutsetninger og dermed bli inkludert. Det er viktig at vi som personal er bevisst på hvordan vi kommuniserer med barn og deres foreldre, med et annet morsmål enn det vi har. Vi må bruke tid på å forklare hva som skal skje, slik at de minoritetsspråklige kan delta på en aktivitet, med samme utgangspunkt som de med norsk som morsmål.

Nysgjerrighet:

Alle barn i SFO skal ha et arbeidsmiljø som stimulerer til nysgjerrighet. Dette innebærer at vi har et engasjert personal, som har lyst til å gi av seg selv. Det krever både erfaring og kunnskap for å gi barna et godt tilbud som stimulerer til nysgjerrighet og lyst til å prøve ut mer. Vi må ha aktiviteter som har oppnåelige mål ut fra barnas forutsetninger, dvs. at barna har mulighet til å beherske aktiviteten de er med på. Vi må organisere tilbudet slik at vi så ofte som mulig får til små grupper med færre barn, slik at vi tilpasser aktiviteten ut fra hver enkelt.

Kilde: Mosjøen SFO

1.3 En lærende SFO

Mosjøen SFO har fokus på å være en lærende SFO. Mosjøen SFO mener at kompetansen til personalet er viktig for å få god kvalitet på innholdet i SFO. De voksne må ha kunnskap om seg selv både i relasjon til barna og i relasjon til andre kolleger, i tillegg til kunnskap om barns utvikling og læring.

Mosjøen SFO har en kompetanseplan som setter fokus på områder de har behov for utvikling på i henhold til planer og målsettinger. Kompetanseplanen beskriver tiltak basert på de planene og målene som er utarbeidet. Dermed blir kompetansehevingen mer systematisk og det er enklere å beholde kunnskapen.

1.4 Taus kunnskap

For Mosjøen SFO handler det å være en lærende organisasjon om bevissthet om at man er under kontinuerlig opplæring og å få ut den tause kunnskapen de ansatte sitter inne med. Mosjøen SFO er opptatt av at hver enkelt i personalet sitter inne med mye erfaring og kunnskap, og sammen kan denne kunnskapen utvikles. Planleggingstid og møtetid til refleksjons- og erfaringsutveksling, og å lære av hverandre, prioriteres på Mosjøen. Tid til veiledning er også helt sentralt, enten det er med SFO-leder, baseleder, lærere eller hverandre. «SFO står overfor stadig nye utfordringer og endringer, og det å være en lærende SFO handler også om å ha endringskompetanse og endringsvilje,» sier SFO-leder.

Mosjøen SFO har fem planleggingsdager i året. En planleggingsdag blir brukt til felles regional kursdag, hvor de SFO-ansatte deltar på kurs sammen med skolen eller barnehagen, alt etter hvilket tema som er relevant.

1.5 Medvirkning

For Mosjøen SFO handler det å være en lærende organisasjon også om evnen til å ta inn over seg tilbakemeldinger fra foreldre og unger. Tilbakemeldinger fra foreldrene diskuteres og reflekteres over blant de ansatte, sammen med observasjoner og egne erfaringer. Vel så viktig som å ha engasjerte voksne, er det viktig å gi ungene medbestemmelse. SFO er fritiden deres, og det er viktig at deres stemme blir hørt. Det handler om å lytte til barnas behov. Medbestemmelsen øker etter hver som de blir eldre. 4. trinn har møter der de foreslår aktiviteter som tas med i utformingen av aktivitetsplanene. For de yngre ungene skjer dette mer spontant i det daglige.

2. Kvalitetsfaktor: Dialog med foreldre

2.1 Informasjon

Mosjøen skole legger vekt på at også foreldre trenger trygghet og informasjon. Det sendes ut månedlig informasjon til foresatte om SFOs aktiviteter på e-post, og skolens hjemmeside er oppdatert også i forhold til SFO.

2.2 Dialog

Ansatte i SFO er alltid med under innskrivningen av nye 1. trinns elever. SFO-leder er også med på informasjonsmøte med nye 1. trinns foreldre i juni. I løpet av året arrangeres det foreldremøte, der foresatte inviteres til å komme med spørsmål og innspill i forhold til driften av SFO. SFO-leder eller baseleder deltar også på trinnenes foreldremøter dersom det er behov for det.

SFO arrangerer en foreldresammenkomst en gang i året. Foreldre og foresatte inviteres til å delta i SFOs aktiviteter, f.eks. være med på turer og lignende.

Ansatte i SFO har daglig kontakt med foreldre som leverer og henter barna sine. Ansatte i SFO gir alltid beskjed til foresatte dersom det har skjedd noe avvikende med barnet. Denne beskjeden gjøres som regel i form telefon, eller at det bes om en samtale. Foreldre kan be om en samtale med baseleder/SFO-leder for å ha en nærmere samtale om barnets sosiale fungering i SFO, trivsel, forhold til grensesetting osv.

Skolen understreker samtidig overfor foreldrene at det er viktig at de formidler informasjon som er av betydning om barna, og gir tilbakemeldinger innen frister.

2.3 Språk skal ikke være en hindring

Mosjøen skole er mottaksskole for minoritetsspråklige barn i Vefsn kommune som skal ha begynneropplæring. Språket kan være til hinder for å forstå hverandre. På Mosjøen SFO har de lav terskel for å bruke tolk i dialogen med foreldrene. Når Mosjøen SFO tar imot foreldre med minoritetsspråklig bakgrunn, starter de alltid med et telefontolkemøte, for å være sikker på at informasjonen kommer ut og blir forstått. Mosjøen oppvekstsenter er med i Utdanningsdirektoratets prosjekt Språk i fokus. Prosjektet har som mål å styrke barns språklige kompetanse gjennom å prøve ut og videreutvikle modeller for pedagogisk samarbeid mellom barnehage og skole i språkopplæringen, og bedre tilpasset og differensiert opplæring gjennom helhet og sammenheng i språkopplæring.

3. Kvalitetsfaktor: Innholdet i SFO

3.1 God tilrettelegging av aktiviteter

Mosjøen SFO mener følgende faktorer er viktige for å sikre god tilrettelegging av aktiviteter:

- Tydelig ledelse som har klare forventninger til de ansatte og som stiller krav, samtidig som de kan motivere og inspirere medarbeiderne til å utfolde seg
- Struktur og rutiner som gir forutsigbarhet i hverdagen
- Tid til planlegging og samarbeid
- En god ansvarsfordeling mellom de som jobber på SFO
- Tid til veiledning og erfaringsutveksling, som gir kompetente voksne som har kunnskap om barns psykiske og fysiske utvikling, og hva som skal til for å gi et kvalitativt godt SFO-tilbud

Personal som ser helheten i ungenes situasjon på skolen, hjemme og i SFO, slik at de kan møte ungene der

de er og tilrettelegge aktivitetene etter det. Med utgangspunkt i kommunens satsningsområder har Mosjøen SFO utarbeidet et variert aktivitetstilbud. Tilbudet omfatter fysiske og kulturelle aktiviteter og et stimulerende språkmiljø. Daglig får barna tilbud om gym, forming, legobygging, lesing, spill og frilek både inne og ute.

Ved Mosjøen SFO har de fokus på en organisering av hverdagen som er preget av struktur og rammer. Ungene får trygghet gjennom en dagsrytme med faste rutiner og stabile og tilstedeværende voksne. Kjennskap til hva som skal skje, når det skjer, hvor det skjer og hvordan, gjør at ungene føler seg trygge. Trygghet er grunnlaget for all videre mestring, trivsel og videre utvikling. Etter hvert som ungene opplever trygghet og mestring, kan nye ting utfordres og sjekkes ut.

3.2 Samarbeid med eksterne aktører

Mosjøen SFO har etablert et samarbeid med eksterne aktører som gjør at de kan tilby et mer komplett aktivitetstilbud til barna på SFO, samt at de kan avlaste familier i en ellers travel hverdag. Dette skjer på ulike måter:

- SFO-leder samarbeider med faglig ansvarlig for idrettsfag ved Mosjøen videregående skole. Elevene der har gjennom sin utdanning behov for ledererfaring og praksis. Dette får de gjennom å ha ansvar for aktivitetsgrupper i gymsal og basseng for ungene ved Mosjøen SFO. I en periode på ca. 8-10 uker høst og vår, får SFO økte ressurser i form økt bemanning og økt kompetanse på området fysisk aktivitet. Samarbeid oppleves som gjensidig positivt.
- SFO samarbeider også med kulturskolen, hvor det tilrettelegges for at unger skal kunne ha gitarundervisningen sin i SFO-tiden. Dette krever samarbeid mellom SFO, kulturskolen og foreldrene. Kulturskolen har en time i uken fast med musikkverksted. Foreldrene betaler kontingent til kulturskolen, men timen skjer i SFO-tid.

Lekens betydning i SFO

Lek = læring!

Tiden i SFO er barnas fritid. For oss har leken en helt sentral plass i SFO-hverdagen. Ungene styrer denne aktiviteten selv og den er mest av alt lystbetont. Enten det er voksne som legger til rette for den eller ungene selv, er leken en læringsarena for sosial utvikling, språk og bearbeiding av inntrykk fra en lang skoledag.

Leken er en måte å bygge nye relasjoner på – utvikling av nye vennskap. Vi har mulighet til å opprette lekegrupper, for å sikre at alle har noen å leke sammen med. Vi gir støtte og veiledning til de ungene som har vanskelig for å tilpasse seg i leken. De voksne observerer og trår til hvor det er behov.

Personalet ved Mosjøen SFO har kunnskap om hvordan leken bidrar til læring. For eksempel er leken en måte å drive språkstimulering på. Gjennom personalets kunnskap kan vi legge til rette for et lekemiljø hvor vi har fokus på lesing og skriving. Ved å gjøre dette til en lek, blir ungene stimulert på en lystbetont måte. Det er vi voksne som kaller det læring – for ungene er det lek. Læringen blir en bonus. Dermed blir SFO en forlengende arm til skolen i den tidlige lese- og skriveutviklingen.

Lekesjefer

Barna i 4. trinnet har fått en ansvarsoppgave. Vi lærer opp de eldste barna til å være "lekesjefer", der de lærer seg nye regelleker og lærer opp de som er mindre. Fra og med i år får alle i 4. trinn denne opplæringen. Lekesjefen lærer seg å se etter de som ikke har noen å være sammen med, og hvordan de kan invitere andre med seg inn i leken. Dette blir da en aktivitet som kan forebygge mobbing. De har laget seg et hefte der ungene selv har kommet med forslag til hva de kan leke ute og inne, så de har en «verktøykasse» å jobbe med. Så får de egne refleksvester der det står lekesjef, og er ute i skolegården sammen med de voksne og følger med. Hver ettermiddag har vi to lekesjefer, det går på omgang. Vi er spente på å se hvordan denne ordningen utvikler seg etter hvert som vi gjør oss erfaringer med den.

Arealer for lek

Utformingen av SFO-arealet må ta hensyn til leken og at det er plass til å leke. Vi hadde et veldig stort lekerom på over 60 m² som ikke var avgrenset i forhold til hva slags type lek som skulle foregå der. Dermed ble det ble uro, støy og konflikter mellom ulike typer leker. Så bygde vi om rommet til fire små rom, der vi plasserte ulike typer leker i hvert rom. Det bidro til at leken flyter mye lettere, og de trenger ikke å flytte lekene fordi det for eksempel skal serveres mat.

Personalet ved Mosjøen SFO ser at barna i økende grad har behov for tid til fri lek i SFO-tiden. De er slitne etter en lang dag med undervisning på skolen og det er mange inntrykk og læring som skal bearbeides. De velger gjerne bort voksenorganiserte leker til fordel for egen, fri lek. Det er viktig å ta hensyn til dette når voksne snakker om mangfoldet i aktivitetstilbudet på SFO.

Voksenstyrte aktiviteter

Aktivitetene i SFO skal selvfølgelig ikke kun bestå av fri lek. Det er viktig med en god balanse mellom fri lek og styrte aktiviteter. Men med over hundre unger er vi nødt til å organisere aktivitetene, for å holde et system og beholde roen.

Vi mener også at ungene har behov for en godt organisert hverdag og tilrettelagte aktiviteter styrt av voksne. Ungene faller fort inn i en komfortsone, og da er det viktig at vi voksne kan skyve litt og foreslå andre aktiviteter. På denne måten kan vi tilføre ungene nye opplevelser og mestringsopplevelser. Aktivitetstilbudet skal også ta hensyn til ulike funksjonsnivåer hos ungene, og at det er en viss progresjon i tilbudet til de eldre ungene. Det krever også at voksne tilrettelegger aktivitetene.

Kunnskap + engasjement = kvalitet!

Vi har tro på at aktivitetene blir kvalitativt best når de voksne som skal planlegge og lede aktivitetene, har interesse for og engasjerer seg i aktiviteten. På denne måten gir de mer av seg selv, og ungene får mer igjen for aktiviteten. De opplever mer, mestrer mer og vil mer. Vi har gode eksempler på voksne som elsker å være i sløydsalen sammen med ungene og hvor ungene får oppleve å snekre, spikre og lage spennende ting. Ungene elsker dette. Den voksne er trygg på oppgaven, har erfaring og vet hvordan dette skal formidles til ungene. Oppgavene kan med letthet tilpasses hvert enkelt barn slik at de opplever mestring. Likedan har vi voksne som elsker svømming, og gjør det de kan for å gjøre ungene trygge i bassenget og lære dem å svømme.

Inspirert av Aktivitetsskolen i Oslo, har vi etter hvert utviklet ulike kurstilbud i SFO-tiden som barna kan melde seg på. Kursene blir arrangert av personalet i SFO på områder som hver enkelt har spisskompetanse på eller har stor motivasjon til å utføre. Kurstilbudene er alt fra modellering, ski- og fotballkurs, strikkekurs, fotografering og lignende.

Det å gi personalet tid og rom til å utvikle sine ideer og hobbyer, gjør at de koser seg med aktivitetene og dermed tilbyr kvalitativt gode aktiviteter til ungene. Interesse og kunnskap om aktiviteten koblet sammen med kunnskap om barn, gir kvalitet i innholdet.

Kilde: Mosjøen SFO

